

Változások és változatosság a lovári igerendszerben

Baló András Márton

ELTE-MTA Elméleti Nyelvészeti Doktori Program

Az alább bemutatásra kerülő példa a magyarországi lovári dialektusból származik és azt igyekszik bemutatni, hogy a nyelvi változások iránya nem föltétlenül és nem mindig egyértelmű.

Habsburg 1902-ből azt tudhatjuk meg, hogy a múlt idő (avagy a befejezettség) jelölésére szolgáló toldalékok a tövégi mássalhangzótól függenek – az ó-indoárja *-it* toldalék bizonyos mássalhangzók után *-d* lett, magánhangzók után pedig *-l*, máskülönben maradt *-t*, ahogy azt Matras 2002-ben olvashatjuk; ezt azonban csak részben igazolja Habsburg 1902. A *-t*, ami mostanra minden helyzetben *-l* lett, még létezett /s/ és /š/ után, például a *bešel* ‘ül’ egyes szám harmadik személyű, múlt idejű (avagy befejezett) alakja *beštas*, míg ma *bešlas*; a morfológiai osztályoknak ez az újrafelosztása egyértelműen egyszerűsödés. Azonban a magánhangzó tövű igeosztályok létrejöttére például nagyon kevés utalás található Habsburg 1902-ben, noha Hutterer-Mészáros 1967 szerint most négy van, de egy mindenesetre, ahogy Matras 2000 írja, és az, hogy még ez sem – az *-a* tövéghangúak csoportja – bukkan föl külön az igék tárgyalásakor, valóban felveti a kérdést, hogy honnan származnak ezek. A változás lehet egyébként részben annak az eredménye, hogy ezen igeosztályok mindegyike vagy legtöbbször a kölcsönigék beillesztésére szolgáló *-(V)sar* redukciója útján jött létre, ahogy azt megtudhatjuk Matras 2002-től.

Jelenleg érdekes kölcsönhatás zajlik a dialektuson belül a magánhangzóra végződő, a képzőt nélkülöző tövek és az egyébként nagyon termékeny, a belső igeképzésben és a jövevényigék beillesztésében is szerepet játszó *-sar* képzőt tartalmazó alakok között. A Habsburg 1902 által leírt dialektális felosztás, úgy tűnik, némiképp változott, és egy bonyolultabb igei rendszerrel is találjuk magunkat szembe.